

Je úplněk. Kolikátý už od Vojtova návratu? Jeho dlaně nezjemněly. Stále to ještě nejsou ruce pana řídícího, jaké jí utkvěly v paměti. Hladké, měkké, s pěstěnými nehty, které obracely listy knih, atlasů, herbářů i novin, aniž by rozšustily papír. Ty, které se jí ještě nedávno vybavovaly, když trávila noci čekáním protkaným steskem a strachem. Teď po jejím těle přejíždějí dlaně a Anně připadají jako struhadélka, která na ní chtějí zanechat otisk, po kterém přestala toužit. Je zmatená. Co se změnilo?

Jeho ruce jsou horké. Žádostivé. Stále neodbytnější. Nenechavé.

Anna potřebuje čas, aby se přestala na muže zlobit za to, jak ji okřikoval. Ale zdá se, že Vojta žádný nesoulad nevnímá.

„Ještě nejsme staří,“ šeptá, ale i tak se jeho roztoužený hlas nese světnicí, až se Anna obává, že doléhá k Mojžírovi.

„Jsem unavená,“ vydechne a snaží se, aby neslyšel nevoli, kterou je přesycena.

„Předevčírem, včera, dneska... stále!“

„Nespěchej,“ prosí Anna a cítí, jak její kůže v místě dotyku přestává dýchat.

„Ale tak mladí zas už nejsme,“ podrážděnost a netrpkost, kterou se už nesnaží potlačit, je nakažlivá.

„Já nechci žádnou náhražku. Těch mám za poslední roky dost!“ Anna se potřebuje vyprostit z jeho objetí.

„Jak to mluvíš?!“ napomíná ji jako svého žáka. Popuzuje ji to.

„Nechci žádnou náhražku za Hynka. Nechci se už o nikoho tak strašně bát,“ ještě stále dokáže šeptat.

Ne tak Vojta. „To je sobecké! Nepoznávám tě!“

„Nechci rodit dítě do další války. Nebo do chřtánu další epidemie. Hynek umíral v této posteli!“

Jeho objetí, které pozvolna uvadalo, náhle ztvrdlo. Stiskl ji, až oba slyšeli, jak se její lopatky o sebe otřely a v zádech to zapraskalo.

Snaží se ho odstrčit. Nemá dost síly. Aniž by chtěla, její nehty se zaboří do jeho zad. Sykne a konečně ho odstrčí. Lehá si na svou část postele. Zírá do stropu a přerývaně oddychuje. Proč má pořád na někoho brát ohledy? Dusit v sobě to, co by mělo být vysloveno? Proč by na to měla zůstat sama i teď? „Loni, na podzim, tvůj... náš syn měl ze dne na den slabé nohy a ruce. Myslela jsem, že je jen unavený z dřiny na poli,“ mluví do tíživé tmy. Myslela, že tu vzpomínku nebude moct nikdy vyslovit, ale najednou nemá potřebu Vojtu ušetřit. Jak ji pak může pochopit? Možná to není jen snaha, aby jí porozuměl. Je v tom i výčitka. Proč tu nebyl s ní, když syn umíral a jiní muži se už vraceli domů?

„Pak mu byla stále zima,“ pokračuje. „Oblékla jsem na něj i tvoji kožešinovou vestu, balila ho do dušen,

ztopili jsme poslední dříví. Pokácela jsem i hrušeň v sadu, myslela jsem... doufala, že když mu bude teplo, tak se mu uleví, uzdraví se. Ale i kdybych kamna nakrmila celým lesem, nic nepomáhalo. Když už se mu začalo špatně dýchat, dusil se a musel si odplivnout, jeho sliny se táhly jako lepidlo.“

„Proč mi to říkáš tak podrobně?“ hlesne Vojta. Po pažích se mu rozeběhly tisíce mravenců. Pochodují, koušou, zalézají do pórů. Už před nimi neunikne. Ale zdá se, že Anna nemá slitování.

„Nemohl jíst. Řekla jsem si, že když zabiju králíka a připravím mu z něj pořádné jídlo, zachráním ho.“

Vojta se na ni překvapeně podívá. Vybavuje se mu její hrůza ze zabíjení zvířat. Útěky, když do hospodářství přijel výkupčí kožek nebo když Mojmír vzal nožík a zamířil ke králíkárně. Dotýkala se živých králíků, ale maso z nich by nikdy nepozřela. Ani nebyla ochotná ho připravit.

„Horečka nešla srazit,“ pokračuje Anna nemilosrdně. „Doktor Hurdálek byl u nás každý den. Neuměl mu pomoci. Jako několika dalším, které to v kraji postihlo.“

Vojta si tře paže. Chodidla se rozdírají o plátěné prostěradlo. Nejraději by zastrčil hlavu pod polštář.

„Kašlal až k umdlení. Seděla jsem u jeho postele a byla bezmocná.“ Anna se dívá směrem k mlčícímu muži. „Sténal od bolesti hlavy. A pak, ke konci, mu krev stříkala proudem z nosu...“

„Dost,“ žádá Vojta a ruce se mu kroutí do pěstí. Tiskne k sobě víčka. Pevně tak, až se třepotají námahou, ale přesto ho neuchrání před hrůznou představou.

„A když...“ Anna není schopna to slovo vyslovit. Krotí dech, než může pokračovat, „... tak pak onemocněl tatínek. Dostal se z toho. Doktor Hurdálek říkal, že

té strašlivé chřipce podlehl většinou mladí, co měli silnou tělesnou konstrukci.“

Vojta neví, co říct. Tušil, že jednou o tom začne Anna hovořit, ale nebyl na to připravený.

S Jaroslavem se nedávno zamýšleli nad tím, co válka kromě obětování jedné generace způsobila. Shodli se na tom, že lidé otupěli vůči násilí a etickým hodnotám. Pud sebezáchovy a obrana organismu čelícího koncentraci utrpení a neúctě k životu ochromily emoce a soucit. Vojta hovořil o moudrosti přírody, která otupělostí a zlostejněním člověka v mezních situacích bojuje o zachování své existence, Jaroslav o nevyzpytatelné Boží milosti. Mluvili povšechně. Pro Vojtu to bylo zajímavé téma k filozofování. „I ty jsi otupěl?“ ptal se Jaroslav a Vojta si odpovědí nebyl jistý. Teď ji zná. Ano. Tam ano. Jinak by nepřežil. Tam...

Anně se lépe dýchá. Už může polykat. Přenesla část tíhy na muže. Ale Vojta mlčí, jen těžce oddechuje a jeho neklidné ruce šustí na duchně. Ať pláče nahlas, křičí, buší kolem sebe, kope... Tak, jak to dělala ona, aby vydržela pohled, když odnášeli synovo tělo ze stavení. Třeba ať se rouhá, spílá osudu nebo třeba i Bohu, kterému nevěří, ale o kterém se tak rád pře. Hlavně ať nemlčí.

Noc se vleče. Ticho je nesnesitelné. Šátrá ve tmě, aby našla jeho ruku. Snaží se, aby to znělo co nejmírněji.

„Já už nechci být tak bezmocná. Láska bere svobodu.“

Vojta její ruku pustí a prudce se posadí. „Láska bere svobodu...“ napodobuje Annu a jeho hlas přeskočí do tóniny, která je protivná i jemu samotnému.

„Mlč,“ prosí žena a zalituje své smířlivosti.

Vojta si je vědom, že pošlapává chvíli, ve které bylo

vyřčeno to, co mělo být. Okamžik, který ho měl s Annou a osudem usmířit. Spojit je, ne ještě více oddálit. Ví, že kdyby teď ženu objal a společně by oplakali syna, bolest by se mohla začít rozpouštět a přinést oběma úlevu. Ale není toho schopen. Nedokáže vstřebat to, o čem Anna s takovou syrovostí hovořila. Tryská z něj ven vše, co ještě nedokáže přijmout a zpracovat. Neovládá se. Bojuje. S ní, protože ona je nositelkou krutých zpráv. Jiného hmatatelného protivníka, na kterého přeneše svou bolest, tady nemá.

„To máš ze své hlavy? Jakoupak potřebuješ svobodu?! Vždycky jsi říkala, že tyhle věci jsou na Pánu Bohu,“ útočí a doufá, že tím uteče před tím, co ho tolik zasáhlo.

„Neoháněj se Pánem Bohem, kterého ty jsi nepřijal.“ Ta tam je její mírnost. Ví, že by měla mlčet. Leká ji další nesoulad. Odvrátí se od něj a přitáhne si peřinu nad bradu. Je jí do pláče. Místo toho, aby jí po tom, co mu řekla, utěšoval a konejšil, tak útočí.

Vojta se sesune do polštáře a tlumený zvuk dopadu se vznáší světnicí, jako by nechtěl utichnout.

Leží zády k sobě a přerývaně oddechují.

„Kam se poděla moje hodná, pokorná žena? Co se to s tebou stalo?“

„Co se to s námi stalo?“ šeptne tak, že jí snad ani nemůže rozumět.

Oba se převalují. Úplněk se prodrál k jejich oknu. Anně se sevře hrudník, když si uvědomí, jak se oba těšivali na noci v úplňku, na noční svit, který zjemňoval jejich tváře a skrz stromy před okny tvořil rozechvělé stíny, které se proplétaly s jejich nahými těly.

Ještě nikdy neusínali ve sváru.

„Pamatuješ, jak jsi říkal, že noci osvětlené měsíčním

svitem jsou darem, protože nepřijdeš ani o chvilku, kdy se na mě můžeš dívat?“ chtěla to říct hezky, ale sama slyší, že se z jejích slov směřujících k usmíření stala provokativní výčitka.

„Nepamatuji,“ odsekne, aby unikl před dalším hrotem tísně, která ho při té vzpomínce sevře. Lže. Má ji před očima. Mladou. Žádoucí.

Ženu, kterou považoval za zosobnění dokonalosti. Po první noci plné něhy, kterou spolu strávili, byl pohlcen štěstím, až se bál, že ho tolik neunese. Lekalo ho. Znepokojovalo. Nemohl se zbavit obav, že harmonie, kterou byl v její blízkosti prosycen, bude muset být v souladu se zákonitostmi vyváženosti vykoupena. Hledal na ní chybičky. Na jejím těle, které mu její stud dovolil poznávat jen pozvolna. Na její povaze, která mu ani po mnoha letech soužití neodkryla nic, co by mu mohlo vadit. Přál si na ní najít alespoň nějaký malý nedostatek. Ta její bezchybnost byla až na obtíž. Nutila ho vyrovnat se jí. Udělat vše dobře. Nemýlit se. Imponovat jí. Ochraňovat. Nezranit její křehkost. Nebylo to pro něj těžké. Když pominula zamilovanost, která ho dobíjela i vyčerpávala zároveň, nahradila ji poklidná, zralá láska pramenící z obdivu, respektu a potřeby její blízkosti.

Vzpomíná, jak se později nemohl nabažit pohledu na svou mladou ženu, která držela jejich syny v náručí a kojila je nebo se nad nimi nakláněla, aby k nim promlouvala. V jejích očích i úsměvu byla vlhká něha. Jiná, než která patřila jemu, ale taková, na kterou nežárlil. Vnímал znepokojivou směsici štěstí a obav, které někdy svými střety a jindy souhlasně přetvářejí obyčejný lidský život a činí ho krásným, nebezpečným, rozporuplným a neopakovatelným.

Jakýsi skřehotavý hlas hluboko v podvědomí ho varoval, že všechno dobré a bezstarostné bude jednou vyváženo. Ale štěstí se jich drželo, až to začínal považovat za samozřejmost. Neděkoval Bohu a neprosil ho, aby jim zachoval přízeň a ochraňoval je tak, jak to dělala Anna. Považoval se za ateistu tolerantního k omezenému rozhledu těch, kteří se domnívají, že si je Pán povolal. Ctil svou věřící ženu a uvážlivými slovy ji žádal, aby jejich synům nechala svobodu k vlastnímu rozhodnutí, a když se s nimi před spaním modlila k andělíčkům strážníčkům, spiklenecky na hochy mrkal.

Ctil i svého přítele Jaroslava, který byl odolný vůči všem jeho rozumovým, dobře promyšleným argumentům, na které kněz neměl pro něj přijatelnou odpověď, ale přesto se nikdy nenechal zviklat. Někdy se zlobil na jeho prostou, ničím nekomplikovanou víru, chtěl se s ním přít a dokázat svou pravdu. Znepokojovala ho ta zvláštní nadnesenost, kterou vnímal u věřících, v nichž se prala skromnost a pokora s pocitem nadřazenosti, pramenícím z jejich přesvědčení vyvolenosti. Těžce nesl jejich okázalou shovívavost k těm, kterým nebyl dán dar víry.

Přítom je to on, racionalista, kdo má navrch. To on má svobodu. Nemá nad sebou soudce, který mu leze do soukromí, tu trestající, neviditelnou rákosku, která má strachem a deseti příkázáními donutit křesťany k poslušnosti. Kam se Desatero podělo, když císař vyhlásil válku? Stala se z něj fraška. V zákopech se přetavilo do krvavé, bahnité žumpy, voják v jedné uniformě nenastavoval tvář, ale bodák muži oblečenému v uniformě jiné barvy. Ládoval požehnané pušky s bajonety a děla, házel granáty, pouštěl plyn, zneužil vodu, zem i vzduch, aby se vysmál víře, Desateru a lidskosti.

Ale na to přece teď nechce myslet. Leží vedle své ženy, která předstírá spánek, ale jejíž převalování ji prozrazuje. Tíží ho jejich nesoulad. Možná tato noc protkaná měsíčním svitem je zlom, kdy platí se vším všudy. Ale proč? Copak si opožděná rovnováha už nevybrala svou daň, když mu vzala Hynka? Když ho odtrhla od Anny? Copak se teď nevykupuje strachem o Františka? Bez-mocí, kterou musí před Annou i otcem skrývat? Proč má přijít i o poslední jistotu, kterou měl ve své ženě?

Vzdálila se mu. Změnila se. Vyprchala z ní její pokora. Mírnost. Zpečuje se mu. Není hebká. Měkká. Přilnavá.

Je jeřabatá.

Kostnatá.

Dnešní noc je příliš dlouhá. Topí se v úplňku. Náhle má Vojta pocit, jako by se pod ním rozlévala lepkavá, rudá vlhkost. Zavřené oči ho nemohou uchránit představy, jak jeho žena máčí v potoce zakrvácené povlečení. Jak ledová voda zbarvuje její ruce krví jejich syna doruda, až dvě barvy mezi sebou splývají.

Pařát smrti ho zasáhl na nejcitlivějším místě. Zachvacuje ho tíseň. Soucit. Dere se ven. Musí s ním nebo před ním utéct. Vybíhá bos do sadu. U včelína se zastaví. Ale přetlak ho žene dál, přes pole až k lesu. Křičí beze slov. Sténá tak dlouho, dokud mu zbývají síly.

K ránu uléhá vedle své ženy. Nespí. Pokládá hlavu na její rameno. „Odpusť,“ šeptá.

